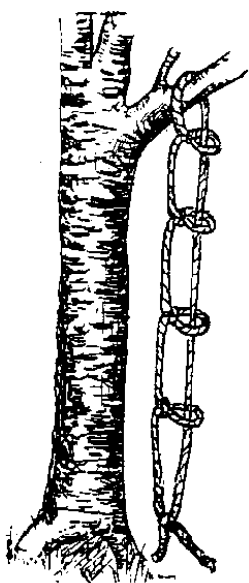

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
ORGANIZACJA HARCERZY

STOPNIE

PROGRAM PRÓB NA
STOPNIE HARCERZY

GŁÓWNA KWATERA HARCERZY
LONDYN 2024

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
ORGANIZACJA HARCERZY

Rozkaz Naczelnika Harcerzy L 7/08 z dnia 15 września 2008 r.

Wprowadzam do użytku służbowego

Program Prób na Stopnie Harcerzy
i Instrukcję Przeprowadzania Prób.

Równocześnie unieważniam wszystkie dotąd wydane w tej
sprawie instrukcje, regulaminy i zarządzenia.

Czuwaj!

Andrzej Borowy, hm
Naczelnik Harcerzy

Uzupełniony Rozkazem Naczelnika Harcerzy L10/23

Uzupełniony Rozkazem Naczelnika Harcerzy L4/24

Spis treści

MŁODZIK	6
A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY	6
B. PROGRAM PRÓBY	6
Protokół próby na stopień młodzika	9
WYWIADOWCA	10
A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY	10
B. PROGRAM PRÓBY	10
Protokół próby na stopień wywiadowcy	14
ĆWIK	15
A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY	15
B. PROGRAM PRÓBY	15
Protokół próby na stopień ćwika	19
HARCERZ ORLI	20
A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY	20
B. PROGRAM PRÓBY	20
Protokół próby na stopień harcerza orlego	24
HARCERZ RZECZYPOSPOLITEJ	25
A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY	25
B. PROGRAM PRÓBY	25
Protokół próby na stopień harcerza Rzeczypospolitej	29

Instrukcja Przeprowadzania Prób na Stopnie Harcerzy

1. Program próby jest podstawą programu zajęć w zastępach i drużynach.
2. Przy normalnym przeprowadzaniu prób stopnie powinny być zdobywane w wieku:

młodzik	11-12 lat	harcerz orli	16-18 lat
wywiadowca	12-14 lat	harcerz Rzeczypospolitej	18-21 lat
ćwik	14-16 lat		
3. Harcerzom opóźnionym w określonym wieku można skrócić okres między jedną próbą a drugą lub pozwolić na łącznie odbywanie prób młodzika i wywiadowcy, lub wywiadowcy i ćwika.
4. Niektóre działy programu prób mogą być zastąpione odpowiednimi sprawnościami.
5. Próba jest zakończeniem przygotowania się harcerza do zdobycia wyższego stopnia, pod kierunkiem drużynowego i powinna być zakończona biegiem harcerskim.
6. Do próby na młodzika, wywiadowcę i ćwika dopuszcza drużynowy, na harcerza orlego i harcerza Rzeczypospolitej hufcowy, po spełnieniu przez harcerza warunków dopuszczenia określonych dla każdego stopnia w programie prób na stopnie harcerzy.
7. Próby odbywają się przed komisją.
Komisję prób na młodzika, wywiadowcę i ćwika mianuje hufcowy przy drużynie, szczepie lub hufcu. Komisję prób na harcerza orlego i harcerza Rzeczypospolitej mianuje komendant chorągwi przy hufcu lub komendzie chorągwi.
8. Komisja składa się z trzech osób (minimum), przy czym przewodniczący posiada stopień wyższy od tego, na jaki przeprowadza komisja próbę.
W składzie komisji na harcerza orlego powinien być co najmniej jeden podharc mistrz, a na harcerza Rzeczypospolitej harc mistrz. Pożądane jest, aby w komisji brali udział fachowcy.
9. Przewodniczącemu komisji wyznacza władza mianująca komisję.
10. Próba na młodzika, wywiadowcę i ćwika powinna odbywać się na obozie, ewentualnie na biwaku lub wycieczce. Próbę na harcerza orlego lub harcerza Rzeczypospolitej można odbywać poprzez osobiste spotkania z poszczególnymi członkami komisji. Ważne jest przeprowadzenie części próby w formie obserwacji prac kandydata,

wchodzących w skład próby.

11. Komisja decyduje jaka część próby ma być przeprowadzona pojedynczo przez poszczególnych członków komisji, a jaka przed całą komisją, ta ostatnia część powinna się odbyć na zakończenie w formie rozmowy i może się odbyć zbiorowo dla kilku kandydatów.
12. Od rozpoczęcia próby do jej zakończenia nie może upłynąć więcej niż 6 miesięcy.
13. Protokół próby sporządza się w dwóch egzemplarzach (fotokopia), drugi egzemplarz posyła się do komendy, przy której istnieje komisja. Protokół próby podpisują członkowie komisji biorący udział w przeprowadzeniu próby.
14. Przyznanie stopnia harcerza Rzeczypospolitej przeprowadza się przez rozkaz Komendanta Chorągwi, innych stopni przez rozkaz komendy, przy której istnieje komisja. Przyznanie wszystkich stopni przechodzi ponadto przez rozkaz drużyny, do której harcerz należy.
15. Wynik próby wpisuje drużynowy do książeczki służbowej i wykazu służby harcerza.
16. Komenda Chorągwi prowadzi roczną statystykę przyznawanych stopni i podaje ją do wiadomości Głównej Kwatery, łącznie z innymi danymi statystycznymi.
17. Próbę można odbywać przy innej komisji.
W stosunku do harcerzy przebywających na obozach innych drużyn i kursach, musi być zgoda drużynowego lub hufcowego jednostki organizacyjnej, do której harcerz należy.
18. Instruktorzy Głównej Kwatery, imiennie przez Naczelnika Harcerzy do tego upoważnieni, mają prawo w każdej chwili sprawdzić, czy harcerze noszący oznaki danego stopnia posiadają wiadomości i umiejętności wymagane w programach odnośnej próby. Komendanci chorągwi mogą podobne uprawnienia przyznać instruktorom chorągwi do drużyn na terenie chorągwi. Hufcowi i drużynowi mają to prawo w stosunku do swoich hufców i drużyn.
19. Interpretacje przepisów programów prób oraz udzielanie obowiązujących wyjaśnień należy do Głównej Kwatery Harcerzy.
20. Przy interpretacji punktów w Wychowaniu Religijnym instruktor może uwzględnić fakt, że kandydat jest nie katolikiem, ale chrześcijaninem przez przeprowadzenie zadań związanych z Mszą św. przy ekwiwalentnym obrzędzie religijnym czy nabożeństwie.

MŁODZIK

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY

Do próby na stopień młodzika może być dopuszczony chłopiec, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 11.
- b. Posiada 3 gwiazdki zachowe lub 6 miesięcy próbnej służby w drużynie harcerzy albo ma 15 lat oraz 3 miesiące próbnej służby w drużynie wędrowników.
- c. Swoim zachowaniem pokazał, że stara się być harcerzem.
- d. Brał udział w zbiórkach oraz w jednej wycieczce harcerskiej.
- e. Wpłaca opłaty organizacyjne - składki.
- f. Mówi po polsku na zbiórkach i w domu.

B. PROGRAM PRÓBY

Starający się o stopień młodzika wykaże, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie

- Umie na pamięć Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie oraz rozumie ich znaczenie.
- Wie co znaczy i do czego zobowiązuje go hasło Czuwaj!
- Zna ukłon harcerski i skautowy.
- Zna oznaki ZHP, lilię i krzyż.
- Wie jak wygląda przepisowy mundur harcerza.
- Zna godło i zawołanie zastępu.
- Zna nazwisko i adres zastępowego i drużynowego.
- Umie śpiewać w zespole "Wszystko co nasze".

2. Wychowanie religijne.

- Umie pacierz po polsku: Ojcze nasz i Zdrowaś Mario.
- Wraz z zastępem/drużyną bierze udział we Mszy św., odprawianej w języku polskim.
- Umie śpiewać w zespole "Modlitwę harcerską".
- Wie kim jest patron harcerstwa oraz kim jest patron skautów i harcerzy.
- Uczestniczył w elemencie służby Bogu z swoją jednostką jak na przykład: Warta przy Grobie, Procesja Bożego Ciała, przygotowanie palemek lub inne

3. Wychowanie narodowe.

- Zna godło niepodległej Polski.
- Umie się zachować przy oddawaniu czci sztandarowi.

- Umie śpiewać w zespole hymn narodowy „Jeszcze Polska nie zginęła”.
- Na mapie Polski, na której są oznaczone obecne granice państwa, linie rzek i punkty miast, poda nazwy i poprawnie wskaże:
 - polskie morze i polskie góry,
 - kolejne polskie stolice,
 - 3 główne rzeki,
 - 3 porty polskie oraz miasta Łódź, Poznań, Wrocław, Zakopane.
- Opowie jedną z legend związanych z powstaniem państwa polskiego.
- Opowie o Chrzcisku Polski i wie kim byli święci: Wojciech, Stanisław biskup, Kinga.
- Wie co upamiętniają święta narodowe (3 maj, 11 listopad, 15 sierpień).
- Wie o bitwach pod Grunwaldem i pod Wiedniem, zna ich daty.

4. Zaradność i uczynność.

- Umie dbać o czystość ciała, ubrania i obuwia.
- Umie posłać łóżko i trzyma swoje rzeczy w porządku.
- Umie zachować się w razie przemoknięcia i przemoczenia nóg.
- Rozumie niebezpieczeństwo zanieczyszczenia rany.
- Zna adres najbliższej przychodni lekarskiej lub szpitala.
- Wie, jak zaalarmować policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
- Wykaże się dobrymi uczynkami.

5. Wychowanie fizyczne.

Umie biegać w terenie z naturalnymi przeszkodami, wykaże, że umie skakać w dal i wwyż. Umie wziąć udział w zabawach i grach ruchowych: bieżnych, rzutnych i skocznych.

6. Przyrodoznawstwo.

Uda głos ptaka lub zwierzęcia będącego godłem jego zastępu, względnie które sam wybrał, oraz opowie w jakim środowisku żyje, czym się żywi, jakich ma nieprzyjaciół i jaką posiada wartość dla otoczenia.

7. Wycieczki.

- Umie ubrać się na wycieczkę stosownie do pory roku.
- Umie spakować plecak na wycieczkę.
- Umie posłużyć się kompasem i nazwie osiem jego kierunków.
- Umie związać na linie następujące węzły: płaski, tkacki, rybacki, pętlę nie zaciągającą się i skrót liny.
- Umie prawidłowo obchodzić się z nożem, toporkiem i łopatką, oraz

zna zasady bezpieczeństwa przy ich używaniu.

- Zna przepisy i znaki ruchu ulicznego i drogowego.

8. Harce.

- Zna musztrę jednostki oraz umie zachować się na zbiórkach harcerskich i w terenie.
- Umie posługiwać się w terenie znakami indyjskimi oraz najprostszymi znakami rąk i gwizdkiem.
- Przejdzie wyznaczoną drogą około 1/2 km. z ustnym zleceniem złożonym z 10-12 wyrazów i poprawnie powtórzy zlecenie.
- Wykaże średnią sprawność w łatwych grach terenowych, ćwiczących wzrok i słuch.

Protokół próby na stopień młodzika

Imię i nazwisko: _____

Data urodzenia: _____

Stopień zachowy: _____

Data wstąpienia do drużyny: _____

Przydział służbowy: _____ Hufiec _____

A. DOPUSZCZENIE DO PRÓBY:

Stwierdzam spełnienie warunków dopuszczenia i dopuszczam

Druha: _____ do próby na stopień młodzika.

Pieczęć _____

Podpis Drużynowego

B. PRÓBA:

TREŚĆ	DATA	WYNIK	PODPIS
1. Wychowanie harcerskie			
2. Wychowanie religijne			
3. Wychowanie narodowe			
4. Zaradność i uczynność			
5. Wychowanie fizyczne			
6. Przyrodoznawstwo			
7. Wycieczki			
8. Harce			

Data rozpoczęcia próby: _____ Data zakończenia próby: _____

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby:

Podpisy Komisji

Rozkaz: L _____

Data przyznania: _____

WYWIADOWCA

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień wywiadowcy może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 12.
- b. Zaliczył 6 miesięcy służby w stopniu młodzika lub 6 miesięcy próbnej służby w drużynie harcerskiej.
- c. Wykazał swoim zachowaniem, że stara się żyć zgodnie z Prawem Harcerskim.
- d. Brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, w wycieczkach harcerskich i był na obozie harcerskim.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i najważniejsze części wyprawy harcerskiej.
- g. Mówi po polsku wśród Polaków oraz czyta książki i pisma polskie.
- h. Czyta "Na Tropie" i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Posiada co najmniej 3 sprawności harcerskie.

B. PROGRAM PRÓBY

Starający się o stopień wywiadowcy wykaże, iż posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie.

- Umie na pamięć Przymierzenie i Prawo Harcerskie oraz rozumie ich znaczenie.
- Zna wszystkie oznaki harcerskie.
- Zna organizację drużyny i szczepu.
- Zna nazwiska i ma adresy przełożonych harcerskich, do hufcowego włącznie.
- Zna krótką historię Harcerstwa i drużyny.
- Wie kto i kiedy założył Skauting.
- Umie śpiewać w zespole co najmniej 6 pieśni harcerskich.

2. Wychowanie religijne.

- Zna i wie ogólnie co znaczą przykazania Boże oraz dwa przykazania miłości.
- Poznał podstawowe zadania służby związanej z Mszą św. Wybrał i wykonał jedno z nich.
- Umie śpiewać w zespole „Kiedy ranne wstają zorze”, „Wszystkie nasze codzienne sprawy” oraz „Boże coś Polskę”
- Opowie o życiu patrona harcerstwa.

- Wie kto jest papieżem i Prymasem Polski lub kraju zamieszkania. Zna tytuł kościoła, w którym odbywają się Msze z udziałem drużyny/hufca. Pomógł zorganizować element harcerskiej służby Bogu.

3. Wychowanie narodowe.

- Opowie ogólną treść wybranej książki polskiej.
- Wie ilu Polaków mieszka w Polsce i gdzie są główne skupiska Polaków poza Krajem.
- Zna życiorys patrona drużyny.
- Na mapie, która ma oznaczone granice państwa z różnych okresów, poprawnie wskaże:
 - granice Polski z 1000r., 1582r., 1938r. i obecne,
 - obecnych sąsiadów Polski,
 - krainy geograficzne Polski, opisując ogólnie ich krajobraz,
 - główne miasta nawiązując do krain geograficznych oraz Wilno i Lwów.
- Opowie o najważniejszych wydarzeniach za czasów królów: Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego.
- Wie, dlaczego Kraków stał się stolicą Polski i zna niektóre jego zabytki.
- Opowie o przybyciu Krzyżaków do Polski, o królowej Jadwidze i pierwszej unii Polski z Litwą, o bitwie pod Grunwaldem.
- Umie zaśpiewać w zespole co najmniej 6 piosenek ludowych i wojskowych.

4. Zaradność i uczynność.

- Wykaże się dobrymi uczynkami, zapisanymi w dzienniczku.
- Umie sprzątać i jest uczynny w domu.
- Wypierze skarpetki, chustki do nosa, ręcznik i bieliznę osobistą.
- Umie zachować się w razie przeziębienia, zatrucia nieświeżym pokarmem, bólu brzucha, głowy zęba.
- Opatrzy fikcyjną ranę i założy bandaż zwykły i trójkątny.
- Wie co robić w wypadku krwotoku z nosa, zaprószenia oka, poparzenia, sfluczenia i ukąszenia przez owady, wie, jak usunąć drzazgę.
- Rozumie szkodliwość używania tytoniu, alkoholu i narkotyków.

5. Wychowanie fizyczne.

- Wykona kilka podstawowych ćwiczeń gimnastycznych odpowiednich do wieku.
- Przebiegnie w sztafecie.
- W skoku w dal i wzwyż umie odbić się prawą i lewą nogą.

- Rzuci piłką palantową do celu, prawą i lewą ręką.
- Umie wziąć udział w zabawach i grach ruchowych: bieżnych, rzutnych i skocznych.
- Przepłynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Rozumie zasady bezpieczeństwa kąpieli.

6. Przyrodoznawstwo.

- Rozpozna 6 pospolitych drzew i krzewów oraz zna ich polskie nazwy.
- Rozpozna 6 pospolitych ptaków oraz zna ich zwyczaje i polskie nazwy.
- Rozpozna 4 dzikie zwierzęta żyjące w Polsce i w kraju zamieszkania oraz zna ich zwyczaje i polskie nazwy
- Wie co to jest ochrona przyrody i wie, dlaczego i jak należy chronić ptaki.

7. Wycieczki i obozy.

- Umie prawidłowo pakować osobisty ekwipunek na wycieczkę i na obóz.
- Przejdzie w dobrej formie 10-12 km. z obciążeniem.
- Umie wziąć udział w ustawieniu namiotu i składaniu do transportu, oraz wie jak się z nim obchodzić.
- Oznaczy w terenie strony świata, według kompasu oraz zna różne sposoby oznaczania północy.
- Wie, jak zachować się w terenie, w razie zbłądzenia.
- Narysuje 10 ważniejszych znaków topograficznych.
- Narysuje prosty szkic z przebytej łatwej drogi, około 1/2 km. w skali 1:5.000.
- Umie wiązać następujące węzły: pętlę zaciągającą się, więzienny, ratowniczy zwykły lub tatrzański, ósemkę pionierską oraz zakończenie liny.
- Wykona dół na śmieci i latrynę.
- Wykona jakiś użyteczny przedmiot z drzewa, używając prawidłowo piły i toporka.
- Ugotuje na ogniu polowym jedną prostą potrawę, szybko zgasi ogień i zatrze jego ślady.

8. Harce.

- Zna musztrę zwartą zastępu i drużyny.
- Umie zachować się w szyku patrolowym i w miejscu ubezpieczonym zastępu.
- Przeniesie ustny meldunek, złożony z 10-15 wyrazów, do miejsca odległego około 1/2 km., pokonywając kilka przeszkód terenowych.
- Poda i odbierze depeche z 8 do 12 wyrazów, alfabetem Morsa,

chorągiewkami lub tarczami.

- Wykaże znajomość gier terenowych, ćwiczących podchodzenie, maskowanie się, obserwację.

Protokół próby na stopień wywiadowcy

Imię i nazwisko: _____

Data urodzenia: _____

Stopień i data przyznania: _____

Posiadane sprawności harcerskie: _____

Przydział służbowy: _____ Hufiec _____

A. DOPUSZCZENIE DO PRÓBY:

Stwierdzam spełnienie warunków dopuszczenia i dopuszczam

Druha: _____ do próby na stopień wywiadowcy.

Pieczęć _____

Podpis Drużynowego

B. PRÓBA:

TREŚĆ	DATA	WYNIK	PODPIS
1. Wychowanie harcerskie			
2. Wychowanie religijne			
3. Wychowanie narodowe			
4. Zaradność i uczynność			
5. Wychowanie fizyczne			
6. Przyrodznawstwo			
7. Wycieczki i obozy			
8. Harce			

Data rozpoczęcia próby: _____ Data zakończenia próby: _____

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby:

Podpisy Komisji

Rozkaz: L _____

Data przyznania: _____

ĆWIK

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień ćwika może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył 14 lat.
- b. Zaliczył 12 miesięcy służby w stopniu wywiadowcy lub 6 miesięcy służby w stopniu młodzika w drużynie wędrowników.
- c. Swoim zachowaniem wykazał, że stara się żyć zgodnie z prawem harcerskim.
- d. Brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, całodziennych lub dłuższych wycieczkach harcerskich oraz w dwóch obozach harcerskich.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i kompletną wyprawę osobistą harcerską.
- g. Mówi stale po polsku wśród Polaków i dba o czystość mowy polskiej oraz czyta książki i pisma polskie.
- h. Czyta "Na Tropie" i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Posiada co najmniej 7 sprawności harcerskich.

B. PROGRAM PRÓBY.

Starający się o stopień ćwika wykaże, iż posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie.

- Opowie na zbiórce zastępu, jak stosować Prawo Harcerskie w życiu codziennym.
- Zna organizacje swego hufca i chorągwi.
- Zna nazwiska i ma adresy służbowe, w swoim dzienniczku, przełożonych organizacyjnych, do komendanta chorągwi.
- Zna krótką historię Harcerstwa i oraz najważniejsze wydarzenia w rozwoju Skautingu.
- Ułoży program pracy zastępu.
- Przygotuje co najmniej jednego harcerza do próby na stopień wywiadowcy lub do próby na sprawność przydatną na obozie.
- Zna słowa i melodie co najmniej 6 pieśni harcerskich i umie prowadzić śpiew w zastępie.

2. Wychowanie religijne.

- Zna główne prawdy wiary. Wyjaśni jedną z nich w drużynie lub w zastępie. Poprowadził modlitwę przed i po posiłku.
- Zna części Mszy św. Aktywnie uczestniczy we Mszy św. z okazji

ważnego wydarzenia.

- Zna słowa i melodie polskich pieśni religijnych na różne okresy roku kościelnego.
- Zna życiorysy 2 świętych, Polaków. Wyjaśni, np. podczas zbiórki, symbolikę ikony bł. Stefana Wincentego Frelichowskiego. Wie co to jest chrześcijaństwo i Kościół Katolicki.
- Zna polskie zwyczaje związane ze Świętami Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i inne.

3. Wychowanie narodowe.

- Opowie treść książki polskiej przeczytanej od czasu zdobycia stopnia wywiadowcy.
- Wie kto jest Prezydentem i Premierem Polski.
- Ma ogólną wiedzę o Polakach w kraju zamieszkania.
- Opíše polskie zwyczaje ludowe z różnych pór roku
- Narysuje mapę Polski, naznaczając na niej:
 - granice obecne oraz z 1000r., 1582r. i 1938r.
 - 6 głównych rzek i 10 głównych miast,
 - pasma górskie i krainy geograficzne,
 - główne bogactwa mineralne i naturalne.
- Wie, dlaczego okres panowania Jagiellonów jest uznawany jako 'Złoty Wiek'. Wie kim byli Mikołaj Rej, Jan Długosz, Jan Kochanowski, Wit Stwosz i Mikołaj Kopernik.
- Rozumie powody unii Polski z Litwą oraz określenie 'Rzeczpospolita Obojga Narodów.
- Rozumie, dlaczego i wie, kiedy był okres królów elekcyjnych.
- Rozumie, dlaczego Warszawa stała się stolicą Polski i zna niektóre jej zabytki.
- Opowie o najważniejszych wydarzeniach za czasów królów: Kazimierza Jagiellończyka, Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, Stefana Batorego, Zygmunta Wazy.
- Wie co to był 'Potop'; opowie o obronie Częstochowy.
- Opowie o Janie Sobieskim i o odsieczy wiedeńskiej.
- Zna słowa i melodie 10 piosenek ludowych i wojskowych, wie z których rejonów Polski lub z jakich okresów jej historii one pochodzą.
- Wspólnie z innymi przygotowuje i poprowadzi kominek lub ognisko o tematyce wiadomości z dziedziny wychowania narodowego.

4. Zaradność i uczynność.

- Wykona drobne prace domowe.
- Zrobi pracę okazową dla zastępu i drużyny.
- Wykaże się stałym oszczędzaniem pieniędzy.

- Zorganizuje i wykona sam lub z innymi harcerzami - dobry uczynek - pracę dla organizacji społecznej, lub osób potrzebujących pomocy, jednorazowo, lub pracę trwającą przez pewien czas.
- Umie posługiwać się rozkładami jazdy.

5. Samarytanka.

- Wytlumaczy szkodliwość używania tytoniu, alkoholu i narkotyków.
- Zna skład i użytek apteczki zastępcy.
- Bandażuje sprawnie, bandażem zwykłym i trójkątnym, różne części ciała.
- Zna układ głównych arterii i pokaże, jak tamować krwotok z żył i tętnic.
- Pokaże co zrobić w wypadkach poparzenia, odmrożenia, porażenia słonecznego, porażenia prądem elektrycznym, udławienia, ukąszenia przez psa i żmiję i złamania ręki lub nogi.
- Pokaże, jak gasić ubranie na płonącym oraz jak należy zachować się wobec palenia się nafty, benzyny i innych materiałów łatwopalnych.
- Wie w jakich okolicznościach i jakimi sposobami można ruszyć rannego.

6. Wychowanie fizyczne.

- Wykona poprawnie poranne ćwiczenia gimnastyczne i przeprowadzi je z zastępem.
- Biega, skoczy w dal z odbicia prawą i lewą nogą.
- Skoczy wzwyż z odbicia prawą i lewą nogą stylem nożycowym.
- Rzuci piłką palantową prawą i lewą ręką.
- Umie wziąć udział w zabawach i grach ruchowych: bieżnych, rzutnych i skocznych, oraz umie przeprowadzić je z zastępem.
- Przeplynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Zna zasady bezpieczeństwa kąpieli.

7. Przyrodoznawstwo.

- Zapoznał się i podpatrzył życie w jednym z następujących środowisk przyrodniczych: góra, las, łąka, rzeka, jezioro, brzeg morski i przedstawi kronikę przyrodniczą na podstawie powyższych obserwacji.
- Rozumie konieczność ochrony przyrody.
- Wskaże na mapie Polski oraz kraju zamieszkania, gdzie znajdują się puszcze, parki narodowe i rezerваты przyrodnicze.

8. Terenoznawstwo.

- Zorientuje mapę w terenie i oznaczy na niej swoje stanowisko, przy pomocy współrzędnych prostokątnych.

- Czyta sprawnie mapę i potrafi się nią posługiwać w terenie.
- Poprowadzi według mapy do oznaczonego celu odległego 2 - 3 km., możliwie najkrótszą drogą.
- Poprowadzi z kompasem, na przełaj, około 3/4 km. w oznaczonym kierunku lub na oznaczony kąt kierunkowy, w terenie pofałdowanym lub w lesie.
- Wymierzy w terenie różne odległości własnym krokiem.
- Zrobi szkic drogi, biwaku, obozu itp.

9. Wycieczki i obozy.

- Wie z czego się składa i jak powinna być przechowywana wyprawa wycieczkowa i obozowa osobista i zastępu.
- Przejdzie w dobrej formie 12-16 km. z obciążeniem.
- Wybierze miejsce i pokieruje prawidłowo rozstawieniem namiotu.
- Wykona jedną pracę pionierską, spośród następujących: stół, piwnicę, kuchnię polową, stałą latrynę, bramę obozową lub urządzenia sportowe.
- Umie obchodzić się z siekierą i piłą przy ścinaniu drzewa, piłowaniu i rąbaniu.
- Naostrzy siekiere, zreperuje piłę oraz drobne uszkodzenia narzędzi pionierskich.
- Ugotuje nad ogniem polowym lub kuchni polowej, obiad dla zastępu, złożony z 2 potraw.

10. Harce.

- Poprowadzi zastęp marszem ubezpieczonym 2-3 km. i ubezpieczy go na postoju.
- Zna służbę obserwatora i czujki.
- Zna służbę gońca.
- Przejdzie z ustnym meldunkiem krokiem harcerskim 1 km.
- Napisze krótki meldunek.
- Prawidłowo ustawi stację sygnalizacyjną w terenie i nada oraz odbierze depeszę alfabetem Morsa tarczami i światłem.
- Zna gry terenowe i umie przeprowadzić je z zastępem.
- Umie prowadzić zastęp lub patrol na biegu harcerskim.

Protokół próby na stopień ćwika

Imię i nazwisko: _____

Data urodzenia: _____

Stopień i data przyznania: _____

Posiadane sprawności harcerskie: _____

Przydział służbowy: _____ Hufiec _____

A. DOPUSZCZENIE DO PRÓBY:

Stwierdzam spełnienie warunków dopuszczenia i dopuszczam

Druha: _____ do próby na stopień ćwika.

Pieczęć _____

Podpis Drużynowego

B. PRÓBA:

TREŚĆ	DATA	WYNIK	PODPIS
1. Wychowanie harcerskie			
2. Wychowanie religijne			
3. Wychowanie narodowe			
4. Zaradność i uczynność			
5. Samarytanka			
6. Wychowanie fizyczne			
7. Przyrodoznawstwo			
8. Terenoznawstwo			
9. Wycieczki i obozy			
10. Harce			

Data rozpoczęcia próby: _____ Data zakończenia próby: _____

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby:

Podpisy Komisji

Rozkaz: L _____

Data przyznania: _____

HARCERZ ORLI

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień harcerza orlego może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 16.
- b. Ma 12 miesięcy służby w stopniu ćwika.
- c. Swoim zachowaniem pokazał, że rozumie i stosuje w życiu codziennym Prawo Harcerskie.
- d. Brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, dziennych lub dłuższych wycieczkach, oraz w dwóch obozach stałych lub wędrownych od przyznania stopnia ćwika.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i kompletną wyprawę wycieczkową i obozową oraz wypełnioną książeczkę służbową.
- g. Mówi po polsku wśród Polaków i dba o czystość i poprawność mowy polskiej oraz czyta książki i pisma polskie.
- h. Czyta "Na Tropie" oraz inne pisma i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Posiada co najmniej 2 sprawności wędrownicze.

B. PROGRAM PRÓBY.

Starający się o stopień harcerza orlego wykaże, iż posiada następujące wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie - Znajomość Harcerstwa.

- Wyjaśni, jak stosuje prawo harcerskie w swoim życiu.
- Zna Organizację Harcerzy poza granicami Kraju.
- Zna historię Harcerstwa oraz zarys historii Skautingu.
- Zna nazwiska oraz adresy służbowe wszystkich przełożonych organizacyjnych.
- Przeprowadzi zbiórkę lub wycieczkę gromady zuchów, albo zastępu czy drużyny harcerzy lub wędrowników.
- Umie prowadzić śpiew w zastępie i w drużynie.

2. Wychowanie religijne - Służba Bogu.

- Poprowadził modlitwę na zakończenie uroczystego ogniska, wieczornicy lub zbiórki obrzędowej.
- Przeczyta lekcję lub modlitwy na Mszy św. lub poprowadzi śpiew.
- Wybrał cechę charakteru lub postawę bł. ks. phm. Stefana Wincentego Frelichowskiego, która go inspiruje. Opowie, jak pracował nad sobą w tym kierunku.
- Zna ogólną organizację Kościoła Katolickiego.

- Zna udział Polski w dziejach chrześcijaństwa.
- Objaśni parę tekstów z Ewangelii, które mówią o miłości bliźniego i dobrych uczynkach, wskazując na ich odzwierciedlenie w harcerskim etosie życia.

3. Wychowanie narodowe - Służba Polsce.

- Orientuje się ogólnie w sytuacji politycznej w Polsce i warunkach życia Polaków w Kraju.
- Wie jakie jest geopolityczne położenie Polski w Europie.
- Wie, dlaczego układ w Jałcie spowodował emigrację polityczną po II wojnie światowej.
- Wie jakie były inne emigracje w XX wieku.
- Zna 'polonica' – pamiątki polskie – w kraju zamieszkania.
- Narysuje mapę Polski, zaznaczając na niej:
 - podział administracyjny – województwa i ich główne miasta;
 - główne dzielnice regionalne, również opisując ich krajobraz, stroje, zdobnictwo, pieśni lub zwyczaje;
 - główne linie komunikacji krajowej i między krajowej.
- Opowie pokrótce historię Polski z okresów Piastów, Jagiellonów i królów elekcyjnych.
- Rozumie przyczyny rozbiorów Polski i wie, kiedy miały miejsce; wie kto to byli Tadeusz Rejtan, Hugo Kołłątaj i Tadeusz Kościuszko
- Opowie o głównych wydarzeniach historycznych od trzeciego rozbioru do czasów ostatnich, pokrywając: wojny napoleońskie, okres niewoli, powstania, odzyskanie niepodległości, II Rzeczpospolitej, II wojnę światową, okres PRL-u, ruchy oporu, III Rzeczpospolitej.
- Zna główne polskie postacie historyczne XIX i XX wieków, w tym artystów i uczonych.
- Zaplanuje i przeprowadzi kominek o tematyce historycznej lub obrzęd ludowy typu Andrzejki lub t.p.

4. Służba Społeczna.

- Opowie, jak pracuje nad swoim charakterem.
- Wykona prace dla domu i rodziny.
- Bierze udział w pracach dla drużyny, Szczepu lub innej organizacji społecznej, polskiej.
- Wykaże się pewną sumą zaoszczędzonych pieniędzy.

5. Samarytanka.

- Zna zasady higieny życia codziennego.
- Wyjaśni szkodliwość nałogów dla rozwoju fizycznego i moralnego.
- Wykaże, że zna wszystkie czynności pierwszej pomocy w wypadkach: zranienia, poparzenia, odmrożenia, porażenia

słonecznego, porażenia prądem elektrycznym i piorunem, udławienia, uduszenia, zatrucia gazem, utonięcia, ukąszenia przez psa lub żmiję, zwichnięcia i złamania ręki lub nogi, oraz transport rannych w różnych warunkach.

- Zna skład i sposób użycia apteczki wycieczkowej i obozowej.

6. Wychowanie fizyczne.

- Wykona poprawnie ćwiczenia gimnastyczne i przeprowadzi je z zespołem.
- Brał udział w biegach na przełaj.
- Biega, skacze w dal i wzwyż z odbicia prawą i lewą nogą.
- Pchnie kulą prawą i lewą ręką.
- Umie sprawnie brać udział i sędziować w grach zespołowych w dwa ognie, palancie, siatkówce i koszykówce.
- Umie prowadzić zabawy i gry ruchowe.
- Przeplynie stylem dowolnym podaną odległość.
- Zna zasady bezpieczeństwa kąpeli i wykaże się ich zastosowaniem w praktyce.

7. Przyrodoznawstwo.

- Zna roślinność kraju zamieszkania i umie porównać ją z roślinnością w Polsce.
- Rozumie powody ochrony przyrody i poda przykłady, jak ją stosuje w praktyce.
- Wie jakie drzewa i ptaki są pod ochroną w Polsce i w kraju zamieszkania.
- Rozumie współzależność w przyrodzie.

8. Terenoznawstwo.

- Czyta dobrze różne mapy.
- Przejdzie według mapy do oznaczonego celu odległego 3-4 km., możliwie najkrótszą drogą.
- Potrafi przebyć trasę używając azymutów, które przedtem obliczył.
- Przeprowadzi wywiad terenu pod kątem przydatności do harców i wykona, na oko, pobieżny, ale zrozumiały szkic tego terenu.
- Narysuje bez błędu szkic drogi 3-4 km. w skali 1:10.000, posługując się busolą dowolnego typu.
- Na podstawie mapy i rozpoznania terenu, wykona plan okolicy siedziby szczerpu/drużyny, domu parafialnego w promieniu 1 km w skali 1:10.000 zaznaczając miejsca ważne z punktu widzenia komunikacji, transportu, turystyki, handlu itp.

9. Wycieczki - Obozy - Wędrówki.

- Wie z czego się składa i jak powinien być przechowywany sprzęt obozu stałego drużyny lub obozu wędrownego zastępu.
- Pokieruje rozstawieniem i składaniem namiotów.
- Ułoży program szczegółowy całodziennej lub dłuższej wycieczki, przeprowadzi wycieczkę według tego planu oraz napisze z niej raport.
- Zna zasady higieny marszu.
- Przejdzie w dobrej formie w ciągu 1 dnia 16-20 km. z obciążeniem.
- Wykona jedną poważniejszą pracę pionierską przydatną na obozie.
- Pokieruje pracą pionierską na obozie.
- Ułoży jadłospis obozowy z kosztorysem na tydzień dla zastępu lub drużyny.
- Umie gotować i kierować gotowaniem na obozie.
- Potrafi zachować zasady higieny kuchennej na obozie stałym.

10. Harce.

- Zna zasady ubezpieczenia w marszu i na postoju.
- Poprowadzi zastęp marszem ubezpieczonym przez 6-8 km. i ubezpieczy go na postoju.
- Zna zasady obserwacji i służbę obserwatora.
- Umie pisać i przenosić meldunki.
- Nadaje i odbiera bezbłędnie depesze alfabetem Morsa chorągiewkami, tarczami i światłem.
- Bierze czynny udział w trudniejszych grach terenowych, dziennych i nocnych.
- Bierze czynny udział w organizowaniu biegów harcerskich.

Protokół próby na stopień harcerza orlego

Imię i nazwisko: _____

Data i miejsce urodzenia: _____

Stopień i data przyznania: _____

Posiadane sprawności wędrownicze: _____

Przydział służbowy: _____ Hufiec _____

A. DOPUSZCZENIE DO PRÓBY:

Stwierdzam spełnienie warunków dopuszczenia i dopuszczam

Druha: _____ do próby na stopień harcerza orlego.

Pieczęć _____

Podpis Hufcowego

B. PRÓBA:

TREŚĆ	DATA	WYNIK	PODPIS
1. Wychowanie harcerskie – Znajomość Harcerstwa			
2. Wychowanie religijne – Służba Bogu			
3. Wychowanie narodowe – Służba Polsce			
4. Zaradność i uczynność			
5. Samarytanka			
6. Wychowanie fizyczne			
7. Przyrodoznawstwo			
8. Terenoznawstwo			
9. Wycieczki - Obozy - Wędrówki			
10. Harce			

Data rozpoczęcia próby: _____ Data zakończenia próby: _____

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby:

Podpisy Komisji

Rozkaz: L _____

Data przyznania: _____

HARCERZ RZECZYPOSPOLITEJ

A. WARUNKI DOPUSZCZENIA DO PRÓBY.

Do próby na stopień harcerza Rzeczypospolitej może być dopuszczony harcerz, który odpowiada następującym warunkom:

- a. Ukończył lat 18.
- b. Zaliczył 12 miesięcy służby w stopniu harcerza orlego, aspiranta, kapelana lub działacza harcerskiego w Organizacji Harcerzy.
- c. Swoim zachowaniem okazał, że żyje zgodnie z Prawem Harcerskim.
- d. Od przyznania stopnia harcerza orlego, brał udział w zbiórkach i pracach harcerskich, całodziennych lub dłuższych wycieczkach oraz w dwóch akcjach letnich np. obozach stałych lub wędrownych albo koloniach wychowawczych.
- e. Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne - składki.
- f. Posiada mundur harcerski i kompletną wyprawę osobistą, wycieczkową i obozową, oraz wypełnioną książeczkę służbową.
- g. Przyczynia się do utrzymania mowy polskiej wśród Polaków, czyta książki i pisma polskie oraz posiada własną biblioteczkę polską.
- h. Czyta "Na Tropie" oraz inne pisma i książki harcerskie.
- i. Prowadzi dzienniczek harcerski.
- j. Posiada 4 sprawności wędrownicze. (ten punkt nie dotyczy kandydatów, którzy są powyżej górnej granicy wieku wędrowniczego)

B. PROGRAM PRÓBY

Starający się o stopień harcerza Rzeczypospolitej wykaże, iż posiada następujące wiadomości i umiejętności:

1. Wychowanie harcerskie. Znajomość Harcerstwa.

- Wygłosi gawędę na wskazany temat z Prawa Harcerskiego.
- Zna organizację ZHP poza granicami Polski.
- Orientuje się w sytuacji Harcerstwa w Polsce.
- Orientuje się ogólnie w organizacji i działalności międzynarodowej organizacji skautowej.
- Zna historię Harcerstwa i Skautingu.
- Orientuje się w bibliografii harcerskiej: wskaże podręczniki, materiały i instrukcje do poszczególnych działów.
- Rozumie zasadnicze różnice metodyczne i organizacyjne pracy wychowawczej zuchów, harcerzy i wędrowników.

2. Wychowanie religijne - Służba Bogu.

- Przygotował i poprowadził modlitwę okolicznościową Na przykład z okazji Dnia Niepodległości, rocznicy Powstania Warszawskiego, Dnia Polonii itp.

- Ułoży modlitwę wiernych lub dobierze pieśni na Mszę św., albo zorganizuje wieczór kolęd
- Powiedział gawędę o elementach bohaterskiej postawy bł. Wincentego Frelichowskiego
- Zna dokładnie rolę i organizację Kościoła Katolickiego na świecie oraz w Polsce lub w kraju zamieszkania. Podjął współpracę z parafią, misją lub duszpasterstwem przy organizacji wydarzenia religijnego.
- Wyjaśni chrześcijańskie zasady sprawiedliwości społecznej.
- Wyjaśni chrześcijański pogląd na życie małżeństwa i rodziny.

3. Wychowanie narodowe - Służba Polsce.

- Opowie szczegółowo, dlaczego powstała emigracja polityczna po II wojnie światowej.
- Wie czym się różni emigracja polityczna od innych rodzajów emigracji.
- Zna działalność ważniejszych organizacji polskich w kraju zamieszkania.
- Wie jak może służyć polskiej społeczności w kraju zamieszkania
- Zna szczegóły powstania III Rzeczypospolitej, orientuje się w sytuacji politycznej w Polsce.
- Orientuje się w geopolitycznej sytuacji Polski i innych państw Europy środkowo-wschodniej oraz w międzynarodowej sytuacji politycznej.
- Porówna geografie gospodarczą Polski z geografą gospodarczą kraju zamieszkania.
- Potrafi obronić dobre imię Polski na tle zagadnień współczesnych i historycznych.
- Zna wkład narodu polskiego w zwycięstwo aliantów w II wojnie światowej, poda inne przykłady wpływu Polaków na dzieje Europy i świata, zna polskich przedstawicieli w różnych dziedzinach kultury i nauki, ich najważniejsze dzieła oraz ich znaczenie światowe.
- Wie na jakie okresy dzieli się historia Polski i umie te okresy scharakteryzować.
- Orientuje się w zagadnieniu ziem odzyskanych i utraconych.
- Zorganizuje większą imprezę harcerską o tematyce historycznej np. część akademii, apel poległych, kominek rocznicowy lub inny występ.
- Wykaże się znajomością obecnych spraw polskich na odcinku własnego zainteresowania np. sztuka, sport, muzyka itp.
- Zna i zachowuje zwyczaje i obrzędy roku polskiego w domu i w pracy harcerskiej

4. Służba społeczna.

- Wykaże, iż umie rozsądnie gospodarować zaoszczędzonymi pieniędzmi i żyje według budżetu.

- Umie sporządzić roczny preliminarz budżetowy drużyny lub obozu.
- Przedstawi projekt akcji społecznej drużyny.
- Zna polskie zasady obradowania oraz umie sporządzić protokół z zebrania.
- Zna podstawowe zasady systemu demokratycznego.
- Orientuje się jakie są główne ruchy polityczne.
- Wie jakie polskie organizacje polityczne i społeczne działają w Kraju i na emigracji.
- Rozumie rolę związków zawodowych i orientuje się w ich działaniu i znaczeniu.

5. Samarytanka

- Zna działanie organizmu ludzkiego.
- Wie, jak udzielić pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, przed przybyciem lekarza.
- Rozumie niebezpieczeństwo chorób zakaźnych i zna zasady ich zwalczania
- Rozumie potrzebę i metody walki z alkoholizmem i innymi szkodliwymi nałogami.
- Zna i uzasadni wyposażenie apteczki wycieczkowej i obozowej.
- Zna system ubezpieczeń społecznych w kraju zamieszkania oraz zasady ubezpieczenia imprez harcerskich.
- Orientuje się w psychologicznych okresach człowieka.

6. Wychowanie fizyczne.

- Wykona ćwiczenia gimnastyczne według ułożonego przez siebie toku i przeprowadzi je z zespołem.
- W świadomy sposób pracuje nad rozwojem swej sprawności fizycznej, zna zasady racjonalnej diety.
- Sprawnie bierze udział i sędziuje w grach zespołowych/sportowych.
- Umie prowadzić zabawy i gry ruchowe.
- Przepłytnie stylem dowolnym podaną odległość.
- Zorganizuje kąpiel zastępu lub drużyny, stosując wszystkie środki bezpieczeństwa.
- Orientuje się w organizacji zawodów i rozgrywek sportowych, oraz zna zasady bezpieczeństwa w sporcie.

7. Przyrodoznawstwo.

- We wszystkich czynnościach w terenie wykaże, że umie szanować i obserwować przyrodę.
- Zapoznał się głębiej z jednym z działów przyrody, używa tej wiedzy w pracy harcerskiej.
- Wyjaśni celowość prowadzenia istnienia parków narodowych.

- Orientuje się w argumentach co do kluczowych zagadnień ekologicznych.
- Wie jakie organizacje zajmują się różnymi dziedzinami ochrony środowiska.

8. Terenoznawstwo.

- Zna różne sposoby rysowania szkiców.
- Umie posługiwać się w terenie mapami w różnych skalach.
- Wybierze mapę odpowiednią do określonego celu.
- Trafi z mapą do wyznaczonego miejsca w terenie trudnym oraz w złej pogodzie.
- Opisz dokładnie teren z danego wycinka mapy.
- Wie o istniejącej technologii terenoznawczej np. GPS.

9. Wycieczki - Obozy - Wędrówki.

- Umie przygotować wyprawę na obóz stały i wędrowny.
- Umie opracować i poprowadzić całodienne lub dłuższe wycieczki różnego rodzaju, napisze sprawozdanie z jednej takiej wycieczki.
- Dostosuje trasę wędrówki do pogody i terenu, obliczy czasokres takiej trasy.
- Przejdzie w dobrej formie w ciągu jednego dnia 20-24 km. z obciążeniem.
- Wybierze dobre miejsce na biwak lub obóz w terenie i pokieruje jego rozbijaniem i zwijaniem.
- Wyjaśni zasady stylu puszczańskiego i wykona parę ozdób puszczańskich.
- Umie zaprojektować pionierskie urządzenia obozowe i pokierować ich wykonaniem.
- Umie pokierować, zgodnie z zasadami higieny, żywieniem obozu lub kolonii.
- Umie posługiwać się książką kucharską.
- Orientuje się w organizowaniu wypraw za granicę z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w danym kraju (np. higieny).

10. Harce

- Zna technikę marszu dziennego i nocnego.
- Umie zorganizować punkt obserwacyjny.
- Zna ogólne zasady łączności.
- Zna różne środki łączności i umie posługiwać się nimi w terenie.
- Umie prowadzić gry terenowe z zastępem lub drużyną z zastosowaniem terenoznawstwa i przyrodoznawstwa, łączności, obserwacji, maskowania i podchodzenia.
- Umie organizować biegi harcercskie.

Protokół próby na stopień harcerza Rzeczypospolitej

Imię i nazwisko: _____

Data i miejsce urodzenia: _____

Stopień i data przyznania: _____

Posiadane sprawności wędrownicze: _____

Przydział służbowy: _____ Hufiec _____

A. DOPUSZCZENIE DO PRÓBY:

Stwierdzam spełnienie warunków dopuszczenia i dopuszczam

Druha: _____ do próby na stopień harcerza Rzeczypospolitej.

Pieczęć _____

Podpis Hufcowego

B. PRÓBA:

TREŚĆ	DATA	WYNIK	PODPIS
1. Wychowanie harcerskie– Znajomość Harcerstwa			
2. Wychowanie religijne – Służba Bogu			
3. Wychowanie narodowe – Służba Polsce			
4. Zaradność i uczynność			
5. Samarytanka			
6. Wychowanie fizyczne			
7. Przyrodoznawstwo			
8. Terenoznawstwo			
9. Wycieczki - Obozy - Wędrówki			
10. Harce			

Data rozpoczęcia próby: _____ Data zakończenia próby: _____

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby:

Podpisy Komisji

Rozkaz: L _____

Data przyznania: _____